Анализ за избор на определена основа за изчисляване размера на такса битови отпадъци, за всяка от услугите по чл. 62 от ЗМДТ с наредбата по чл. 9 от същия закон на територията на Община Кула

Въведение:

Целта на настоящия документ е да представи мотивацията и анализа за избор на основа за такса битови отпадъци в Община Кула, като се вземат предвид специфичните условия и нужди на малките населени места с фамилни къщи. Основната идея е да се насърчи разделното събиране на отпадъци и домашното компостиране, като същевременно се осигури справедливо разпределение на таксите въз основа на реалното количество генерирани отпадъци.

Съгласно чл.8 от Закона за местните данъци и такси, Общински съвет е органът, който определя размера на таксите при спазване на принципите за възстановяване на пълните разходи на общината по предоставяне на услугите, създаване на условия за разширяване на предлаганите услуги и повишаване на тяхното качество, както и постигането на по-голяма справедливост при определяне и заплащане на местните такси.

Предложените изменения на Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Кула са продиктувани от една страна от необходимостта от привеждане на „такса битови отпадъци“ в съответствие със сега действащия ЗМДТ, чрез правилното му приложение и в съответствие с европейското правило „замърсителя плаща“.

Рамковата директива за отпадъците (Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви) (изменена с Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците), съответно ЗУО, оперират както с принципа „Замърсителят плаща“, така и с принципа за „Разширена отговорност на производителя“, които взаимно се допълват.

Принципът „Замърсителят плаща“ е заложен в Договора за функционирането на Европейския съюз (чл. 191). Този принцип във връзка с отпадъците изисква:

- причинителят и притежателят на отпадъци да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве;
- причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си;
- разходите за опазване на околната среда и човешко здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите;
- разходите за третиране и транспортиране на отпадъците са за сметка на причинителите и притежателите на отпадъците.

Принципът „Разширена отговорност на производителя“ (РОП) е екологичен принцип, който се прилага като съвкупност от мерки с цел намаляване на общото въздействие върху околната среда от даден продукт и въвежда задължения и отговорности за производителя на продукта по време на целия му жизнен цикъл за: ограничаване на съдържанието на опасни вещества, обратно приемане, повторна употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците, получени в резултат на употребата на продукта.

В съответствие с този принцип, производителите на продукти трябва да поемат отговорност, включително финансирането, за:

- предотвратяване и намаляване на отпадъци, образувани при производството на техните

продукти;

- проектиране и разработване на продукти, които подлежат на многократна употреба, са технически издръжливи, не съдържат или имат ограничено съдържание на материали и вещества, представляващи риск за околната среда;

- развиване на пазари за повторната употреба и рециклиране на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара продукти.

Таксата „битови отпадъци“ е икономически инструмент, който трябва да материализира прилагането на принципа „замърсителят плаща“ по отношение на домакинствата и фирмите, генериращи битови отпадъци. Понастоящем, обаче тя се определя като промил върху данъчната/отчетната стойност на имотите и не е обвързана с количеството на генерираните от лицата отпадъци. През 2026 г. със ЗИД на ЗМДТ влизат в сила нови изисквания по отношение определянето на размера на такса битови отпадъци с цел превръщането на таксата в истински икономически инструмент. Поради липсата на информационна осигуреност и капацитет от страна на общините да въведат новите промени, стартовата дата на новите изисквания беше отлагана няколко пъти. В Държавен вестник, бр. № 81/24.09.2024 г. в сила от 24.09.2024 г. се обнародваха промени в Закона за местните данъци и такси, съгласно които новите основи за изчисляване на таксата ще се прилагат от началото на 2026 г. В края на 2025 г. (ДВ., бр.113/23.12.2025 г.) се даде възможност на общините да определят ТБО за 2026 г. по досегашния начин , а именно на база данъчна оценка на имота и поетапно да се премине към новия начин на определяне на ТБО през 2027 г. и 2028 г.

Обезпеченията по чл. 60 и отчисленията по чл. 64 от ЗУО са икономически инструменти, насочени към намаляване на количествата на директно депонираните отпадъци и акумулиране на финансови ресурси за закриване и рекултивация на депата за отпадъци след изчерпването на техния капацитет.

Размерът на отчисленията по чл. 64 на 1 тон отпадък нараства с всяка изминала година. Анализът на данните за постъпленията от отчисленията показва доказаната ефективност на този инструмент.

Анализ на състоянието на дейностите по управление на отпадъците

На територията на общината се образуват различни видове отпадъци, като преобладава делът на смесените битови и биоразградимите. Количеството на образуваните битови отпадъци е променлива величина – функция от броя на населението, годишния сезон, мястото, начина на живот, стандарта на живот на населението, степента на благоустрояване на населеното място, начина на отопление на сградите – с или без използване на твърдо гориво и други компоненти. Средно годишно на територията на Община Кула годишно се генерират около 900 – 1000 тона битови отпадъци.

Смесените битови отпадъци от територията на община Кула се образува от домакинствата в резултат на жизнената дейност на хората по домовете, в обществените сгради, социални и административни сгради, търговските обекти и обекти за отдих и забавление, които нямат характер на опасни отпадъци и в същото време тяхното количество или състав няма да попречи на третирането им съвместно с битовите. Смесените битовите отпадъци по състав и количество се изменят под влияние на различни фактори от социален и икономически характер, поради което за различните години техните количества и състав се променят. Отпадъците от територията на Община Кула се депонират на Регионалното депо за неопасни отпадъци Видин. За него е издадено от Министерството на околната среда и водите Комплексно разрешително №389-НО/2010 г. по реда на Закона за опазване на околната среда.

Количеството на депонираните твърди битови отпадъци на регионалното депо се определя чрез електронна везна/автокантар, която е поставена на входа на депото. Специализираните сметоизвозващи машини преминават през нея при влизане и излизане от депото. Везната е свързана със специален софтуер, позволяващ издаването на кантарни бележки за всеки курс извозени отпадъци.

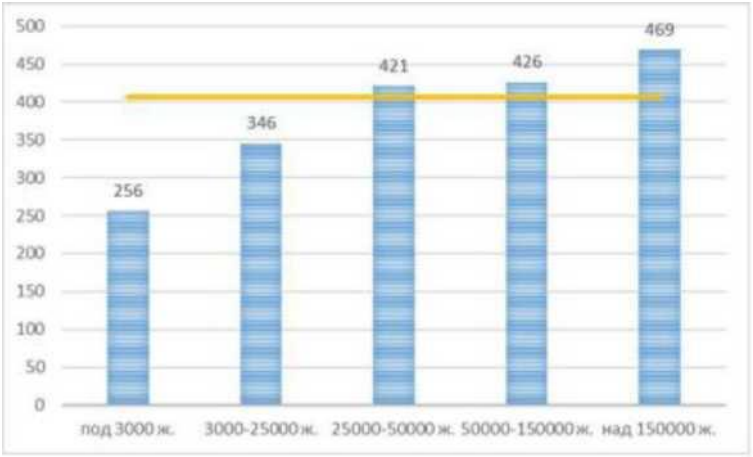
Общото количеството на постъпилите отпадъци се отчита ежемесечно, като данните се записват в Отчети по приложение № 2, към чл.7, т.2 и 3 от Наредбата за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, чрез националната система НИСО. В следващата таблица може да се проследи количеството на събраните, извозени и депонирани отпадъци на регионалното депо по години.

	Количества смесен битов отпадък, в тона за година										
Вид отпадък	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Смесен битов отпадък в Община Кула, тона	580	1047	822	940	1012	1044	1141	1086	1115	936	781

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Нормата на натрупване на битовите отпадъци за 2018 г. в България е 408 кг/жител/година. През 2018 г. нормата на натрупване на битовите отпадъци за територията на община Кула е 257 кг/жител/година. През 2024 г. нормата на натрупване на битовите отпадъци на територията на общината е 248 кг/ж/г.

Община Кула е малко под средното ниво на образуване на битови отпадъци на жител на година за 2018 г., определено в НПУО 2021-2028 г. за общини с население над 3000 жители - 346 кг/жител/година.

Норма на натрупване по вид общини според размера на населените места (2018 г.), кг/жител/г.

Източник: НПУО 2021-2028

Границите на районите, честотата на обслужване и видът на предлаганите услуги по чл.62 от Закон за местни данъци и такси, които общината ще извършва през съответната гоинана територията на община Кула се определя ежегодно със Заповед на Кмета на общината, съгласно Закона за местните данъци и такси и Наредбата за определянето и администрирането на местните данъци и такси.

През 2023 г. е извършен Морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Кула на база на който са направени прогнозите за вида и количествата на отпадъците, които ще се очаква да се генерират на територията на общитата.

Резултатите за морфологичния състав на всички образувани битови отпадъци за общината са представени в следващата таблица:

Морфологична фракция	***Количество в тона Средна стойност***
Храна	239,82
Хартия и картон	82,18
Пластмаса	99,75
Текстилни	44,37
Гума	8,05
Кожа	9,56
Градински	286,25
Дърво	22,68
Стъкло	46,78
Метали	34,71
Инертни > 4 мм	91,94
Опасни	7,46
Други	40,91
Ситна фракция < 4 мм	129,93
Общо	**1 144,38**

Съдовете използвани за събиране на ТБО на територията на община Кула са:
1. контейнери 4 м³ за строителни и смесени битови отпадъци – 14 бр.
2. контейнери тип “Бобър” 1,1 м³ за смесени битови отпадъци – 196 бр.
3. кофи “Мева” 0,11 м³ - 175 бр.
4.пластмасови кофи (Зелени и кафяви) 0,12 м³ - 2050 бр.
4. паркови и тротоарни кошчета за смесени битови отпадъци - 26 бр.

В таблицата по-долу са представени вида на техниката, с които разполага Община Кула към 31.08.2026 г.:

СМЕТОСЪБИРАЩА ТЕХНИКА В ОБЩИНА КУЛА			
№	**Превозно средство**	**МАРКА**	**Брой**
1	Сметосъбиращ автомобил	MITSUBISHI	1
2	Сметосъбиращ автомобил	FORD	1
3	Лекотоварен автомобил	FORD	1
4	Багер с челен товарач		1

5	Специализиран автомобил за извозване на контейнери за строителни отпадъци		1
ПОЧИСТВАЩА ТЕХНИКА В ОБЩИНА КУЛА			
1	Трактор	Болгар	1
2	Водоноска	ЗИЛ 130	1

От 14.09.2016 г. Община Кула притежава Регистрационен документ №06-РД-190-00 за извършване на дейности по събиране и транспортиране на отпадъци, които нямат опасни свойства. През 2021 г. е подадено заявление за изменение и допълнение на регистрационния документ и е издадено Решение № 06-РД-190-03 от15.09.2021 г. с което се изменя и допълва регистрацията по чл. 35, ал. 3 и 5 от ЗУО и Регистрационен документ № 06-РД-190-00/14.09.2016 г.

Видове отпадъци, за които Община Кула е получила разрешително за събиране и транспортиране са посочени в следващата таблица:

№	Вид на отпадъка		Количество (тон/год.)	Произход
	Код	Наименование		
	1	2	3	4
1	20 02 01	Биоразградими отпадъци	240	От домакинствата в населените места и териториите за обществено ползване
2	20 03 01	Смесени битови отпадъци	680	От домакинства, администрации и обществени сгради
3	20 03 02	Отпадъци от пазари	80	От търговски обекти и пазари
4	20 03 03	Отпадъци от почистване на улици	180	От почистване на уличната мрежа в населените места и др. територии за обществено ползване
5	17 09 04	Смесени отпадъци от строителство и събаряне, различни от упоменатите в 17 09 01, 17 09 02 и 17 09 03	540	От домакинства, администрации, обществени сгради и търговски обекти

- През 2018 г. е извършен морфологичен анализ на отпадъците на територията на Община Кула, като за целта са направени четири сезонни изследвания за морфологичния състав на отпадъците. Изследванията са направени съгласно указанията, посочени в Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ от 2012 г., съгласно изискването на чл. 8, ал 3 от Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци.
- През 2023 г. е извършен отново морфологичен анализ на генерираните твърди битови отпадъци на територията на Община Кула, разработен съгласно Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци (Методиката) на Министерството на околната среда и водите от 2019 г.,

разработена с финансовата подкрепа на Европейски фонд за регионално развитие на ЕС чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2014“. Методиката има за цел да осигури въвеждане на единен подход за определяне и прогнозиране на количеството и морфологичния състав на битовите отпадъци, която ще подпомогне всички заинтересовани страни (държавните структури, общините, организациите по оползотворяване и др.) при дългосрочно планиране на процесите в сферата на управление на отпадъците. Получените резултати са използвани при разработването на настоящия анализ, както и при направените прогнозни очаквания.

Анализът на съществуващото състояние по управление на отпадъците е направен въз основа на информация и данни за образуваните, съхранените, обезвредените и оползотворени количества отпадъци за периода 2015 -2025 година, от където могат да се дефинират следните изводи:
- Количеството на отчитаните битови отпадъци и нормата на натрупване за наблюдаваният период бележат постоянна устойчива тенденция и минимални отклонения;
- Изхождайки от събраната базова информация и данни, относно морфологичния състав на битовите отпадъците, както и количества на отделните материали, съдържащи се в отпадъците, може да се направи извода, че тенденцията при генерираните отпадъци се запазва.

- Причините, които налагат измененията в размера на такса битови отпадъци през 2027 г. са следните:

Съгласно Чл. 67. От Закона за местните данъци и такси (*Изм. - ДВ, бр. 153 от 1998 г., изм. и доп., бр. 109 от 2001 г., изм., бр. 119 от 2002 г., в сила от 1.01.2004 г., доп., бр. 101 от 2013 г., в сила от 1.01.2018 г., изм., бр. 105 от 2014 г., в сила от 1.01.2015 г., бр. 95 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г., бр. 97 от 2016 г., в сила от 1.01.2017 г., бр. 88 от 2017 г., в сила от 1 януари на втората година, следваща публикуването на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г. - изм., бр. 98 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г., бр. 14 от 2021 г., в сила от 17.02.2021 г.)*

(1) Размерът на таксата за битови отпадъци за всяко задължено лице се определя за календарна година при спазване на принципа за понасяне на разходите от причинителя или притежателя на отпадъците.

(2) Размерът на таксата за битови отпадъци за всяко задължено лице е сумата от размера на таксата за всяка услуга по чл. 62, която се определя, като разходите за сметка на таксата за битови отпадъци за текущата година от план-сметката, формирани по реда на чл. 66, ал. 13 за всяка услуга по чл. 62, се разпределят, като се приложи съответният начин за изчисление в зависимост от приетите от общинския съвет основи за услугите по чл. 62.

(3) Размерът на таксата за единица основа се определя в левове за всяка календарна година и се приема с решението на общинския съвет по чл. 66, ал. 3, т. 2 за одобряване на план-сметката.

(4) Количеството битови отпадъци е водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци.

(5) Общинският съвет може да приеме основа или основи, различни от посочената в ал. 4, при условие че съществуват обективни обстоятелства, възпрепятстващи прилагането й.

(6) Общинският съвет приема основите за изчисляване размера на таксата за всяка от услугите по чл. 62 с наредбата по чл. 9. Решението за приемане или изменение на наредбата по чл. 9 съдържа и мотивите, придружени с анализ, за избор на определената основа, а в случаите по ал. 5 – и мотиви за неприлагане на основата по ал. 4, както и вида и източника на информация за изчисляване размера на таксата за битови отпадъци.

(7) Преди внасяне за разглеждане на заседание на общинския съвет проектът на наредба по чл. 9 се публикува за обществено обсъждане по реда на чл. 26 от Закона за нормативните актове. Заедно с проекта на наредба по чл. 9 на интернет страницата на съответната община се публикува и решението по ал. 6.

(8) Основите за определяне на размера на таксата за битови отпадъци, които общинският съвет може да приеме, са:

1. за услугата по събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране:

а) индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;

б) количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране;

в) брой ползватели на услугата в имота;

2. за услугата по третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации:

а) индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;

б) количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране;

в) брой ползватели на услугата в имота;

3. за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината:

а) брой ползватели на услугата в имота;

б) разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот.

(9) Общинският съвет може да приеме различни основи за отделните населени места, за отделните зони в тях, за селищните образувания, за различните категории задължени лица и за отделните услуги по чл. 62, като бъдат посочени изрично мотивите за различните основи.

От 1 януари 2025 г. влиза в сила новата "Наредба за реда за изготвяне образеца на план-сметката за относимите разходи за извършване на дейностите по предоставяне на услугите, за които се заплаща таксата за битови отпадъци за начина на изчисляване размера на таксата при прилагане на основите, предвидени в Закона за местните данъци и такси", приета от Министерски съвет с Постановление № 93/04.04.2024 г., обнародвана в Държавен вестник, брой № 31 от 09.04.24 г. Съгласно §3 от ПЗР от Наредбата, нейното изпълнение се възлага на кметовете на общините в Република България. Наредбата влиза в сила в тридневен срок от датата на нейното обнародване, т.е. от 13 април 2024 г.

Документът определя реда за изготвяне и образеца на план-сметката за разходите по дейностите и услугите в рамките на една календарна година, за които се заплаща таксата за битови отпадъци, начина за изчисляване на размера на таксата и формата на информацията и данните, които се публикуват ежегодно на интернет страницата на общината.

Услугите, за които се заплаща таксата за битови отпадъци, са: събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране, самото третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината.

Размерът на таксата за битови отпадъци за всяко задължено лице се определя за календарна година при спазване на принципа за понасяне на разходите от причинителя или притежателя на отпадъците.

Генерираното количество битови отпадъци е водеща основа за определяне размера на дължимата такса, като Общинският съвет може да приеме и комбинация между предвидените в Наредбата основи.

За услугите по събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации и за третирането им, таксата се определя на база един от моделите.

- индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;
- количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране;
- брой ползватели на услугата в имота.

За услугите, свързани с поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината, се взема предвид брой ползватели на услугата в имота и разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот.

Общинските съвети да могат да приемат различни основи за определяне на ТБО, при това те могат да бъдат диференцирани както за отделни населени места, така и за отделните зони в тях и за различните категории задължени лица /физически и юридически/ и за отделните услуги, за които се дължи таксата.

чл. 66 от ЗМДТ регламентира дейностите по предоставяне на услугите по чл. 62, които включват:

1. събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации и съоръжения за третирането им, както и осигуряване на съдове за събиране на битовите отпадъци, с изключение на разделното събиране, предварителното съхраняване и транспортирането на битовите отпадъци, попадащи в управлението на масово разпространени отпадъци по Закона за управление на отпадъците – за услугата по чл. 62, т. 1;

2. третиране на битови отпадъци, необхванати в управлението на масово разпространените отпадъци, както и проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци и/или други инсталации или съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане на битови отпадъци – за услугата по чл. 62, т. 2;

3. поддържане на чистотата на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места и селищните образувания в общината, предназначени за обществено ползване – за услугата по чл. 62, т. 3.

В системата за таксуване на услугата по сметосъбиране, сметоизвозване на битовите отпадъци и осигуряване съдове за съхранението им, както и за услугата по третиране на битовите отпадъци е необходимо да се прилага европейския принцип „замърсителят плаща". Чрез неговото прилагане ще се създадат икономически стимули за генераторите на отпадъци да избягват, намаляват, оползотворяват и рециклират отпадъците. С цел да минимизират таксата за двете услуги, която трябва да плащат, гражданите и фирмите ще бъдат по-мотивирани да избягват и да намаляват отпадъците си като по този начин намаляват общото количество генерирани отпадъци, които отиват в депата.

В системата за таксуване трябва да се отчитат в максимална степен произхода и количеството на генерираните битови отпадъци, за да може разходите необходими за извършването на горните две услуги да бъдат правилно разпределени чрез таксата която заплащат отделните генератори на битовите отпадъци.

След извършен анализ и изследване, се стига до следните изводи, че произходът и количеството на генерираните битови отпадъци е както следва:

1. Количества битови отпадъци от домакинствата, които се генерират в притежаваните от тях жилищни имоти и броя на домакинствата;

- Постоянно пребиваващи – с настоящ и постоянен адрес в населеното място;
- Сезонно пребиваващи – притежаващи наследствени имоти и граждани чието жилище не е основно и постоянния и настоящ адрес е в друго населено място.

2. Количества битови отпадъци от стопанска или други дейности генерирани в нежилищните имоти които са собственост на търговци по смисъла на Търговския закон и граждани както и техния брой.

3. Количества битови отпадъци от стопанска или други дейности генерирани в жилищните имоти които са собственост на физически или юридически лица по смисъла на Търговския закон и Закона за туризма и граждани както и техния брой.
4. Количества битови отпадъци генерирани от териториите за обществено ползване на територията на общината.

Следователно в системата за таксуване на услугите, трябва да се отчетат количествата на генерираните битови отпадъци от жилищните имоти и отпадъците от нежилищните имоти без значение от това кой е техният собственик, т.е. дали това са физически или юридически лица.

След като определихме произхода на генерираните битови отпадъци, остава само да установим тяхното количество. За целта се извърши следния анализ на инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците генерирани на територията на общината, а именно:

В Община Кула има организирана система за събиране и транспортиране на отпадъците. Дейността покрива 100 % от населението на общината. Дейностите по събиране и транспортиране на битовите отпадъци, както и дейностите по почистване, миене и метене на територите за обществено ползване, поддържане на тревните и цветни площи и др. се извършват от Общинско предприятие „БКС КУЛА“. Отпадъците се събират на територията на гр.Кула и населените места с.Големаново, с.Иззвор махала, с.Коста Перчово, с.Полетковци, с.Старопатица, с.Цар Петрово, с.Тополовец и с.Чичил.

- Общината е разположила съдове за събиране на отпадъци във всички населени места, като техния брой се актуализира ежегодно, в зависимост от констатираните нужди.

- От 14.09.2016 г. Община Кула притежава Регистрационен документ №06-РД-190-00 за извършване на дейности по събиране и транспортиране на отпадъци, които нямат опасни свойства. През 2021 г. е подадено заявление за изменение и допълнение на регистрационния документ и е издадено Решение № 06-РД-190-03 от15.09.2021 г. с което се изменя и допълва регистрацията по чл. 35, ал. 3 и 5 от ЗУО и Регистрационен документ № 06-РД-190-00/14.09.2016 г.

- Община Кула има сключен предварителен договор за организиране на система за разделно събиране на битови отпадъци от облекла и текстилни материали от 10.03.2025 г. с “М-ТЕКС РЕЦИКЛИРАНЕ НА ТЕКСТИЛ” ООД – гр.Габрово и договор от 21.02.2023 г. с “ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ” АД - организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки – хартия и картон, стъкло, пластмаса и метал.

- Съгласно „Националният план за управление на отпадъците“ - Общините от област Видин (включени в РСУО на регион Видин, по смисъла на чл. 49 ал.9 от ЗУО) – следва да ползват общи съоръжения за третиране на отпадъците.

В изпълнение на чл. 24, ал.1 и ал.5 от ЗУО, единадесете общини от област Видин са учредили - „Регионално сдружение за управление на отпадъците Видин“, със седалище и адрес на управление гр. Видин, пл. „ Бдинци“ № 1.

След направения анализ можем да си направим следните изводи:

- Функционира депо за неопасни отпадъци към Регионална система за управление на отпадъците Видин, включваща общините от област Видин;

- Регион Видин разполага със съоръжения в експлоатация, които покриват дейностите по третиране и компостиране на биоотпадъци;

- В изпълнение на приетата ОПУО за периода 2014-2020 г. са предприети действия за осигуряване на необходимата техническа инфраструктура, свързана с намаляване на количествата депонирани отпадъци (инсталация за предварително третиране на битови отпадъци и компостираща инсталация за разделно събрани биоразградими и/или зелени отпадъци);

- Количествата на биоразградимите отпадъци третирани в компостиращата инсталация и количиествата депонирани отпадъци на регионалното депо се определя чрез електронна везна/автокантар, която е поставена на входа на депото. Специализираните сметоизвозващи машини

преминават през нея при влизане и излизане от съоръженията. Везната е свързана със специален софтуер, позволяващ издаването на кантарни бележки за всеки курс извозени отпадъци.

- Отчитането и заплащането на услугата към настоящият момент се извършва на база ежедневна кантарна бележка и месечна справка - отчет за проведените измервания по автомобили от Регионалното депо за неопасни отпадъци Видин.

- Сключени договори за изпълнение на задълженията на кмета на общината по чл. 19 от ЗУО.

В следващата таблица може да се проследи, количеството на събраните, извозени и депонирани отпадъци на регионалното депо за период от 2015 г. до 2025 г.

	Количества смесен битов отпадък, в тона за година										
Вид отпадък	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Смесен битов отпадък в Община Кула, тона	580	1044	887	928	1012	1044	1141	1086	1115	936	781

Анализът на съществуващото състояние по управление на отпадъците е направен въз основа на информация и данни за образуваните, съхранените, обезвредените и оползотворени количества отпадъци за периода 2015 - 2025 година, от където могат да се дефинират следните изводи:

- Количеството на отчитаните битови отпадъци и нормата на натрупване за наблюдаваният период бележат постоянна устойчива тенденция и минимални отклонения;

- През 2023 г. от Община Кула са направени четири сезонни изследвания за морфологичния състав на отпадъците. Изследванията са направени съгласно указанията, посочени в Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ от 2019 г., съгласно изискването на чл. 8, ал 3 от Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци.

- В момента таксата за битови отпадъци в Община Кула се изчислява на база площ на имота и данъчна оценка. Този метод не отразява реалното количество генерирани отпадъци и не стимулира разделното събиране и домашното компостиране.

- Целите които се поставят с приемане на предлаганите промени при определяне на Такса „битови отпадъци" е да бъдат изпълнени в цялост разпоредбите на сега действащия ЗМДТ, чрез правилното му приложение.

Демографска информация

По население Кула е малка община. Населението на община Кула по данни на служба ГРАО към 15.06.2026 г. възлиза на 3455 жители, като в града живеят 2704 души, а в селата 751. През последните 5 години, както и през предходните, се наблюдава трайна тенденция към намаляване броя на населението на община Кула. Раждаемостта в общината е твърде ниска, съпоставена с раждаемостта в областта и средно за страната. Естественият прираст е отрицателен. Ниската раждаемост и високата смъртност са свързани със застаряването на населението и съществуващите социални и икономически проблеми. Средния доход и безработица са близки до средните за страната.

Населените места в община Кула, съгласно Единния класификатор на населените места в Република България, са 8 бр., в т.ч. един град – центъра на общината – Кула, селата са много малки (с население под 200 д.) – 5 бр. с.Големаново, с.Извор махала, с.Коста Перчово, с.Полетковци с.Чичил и с.Цар Петрово. Големи села (с население над 200 д.) са с.Старопатица и с.Тополовец.

Гъстотата на населението в общината е по-ниска в сравнение с тази в страната, в Северозападен район и в областта. По данни от НСИ на един km² се падат около 18 жители в град Кула и малко под 11 жители за общината.

Общата площ на територията на община Кула е 280,07 km², което представлява 9,15 % от територията на област Видин. Установената тенденция към намаляване на броя на населението в общината води до тенденция към намаляване и в гъстотата на населението.

Естествено движение на населението

За демографската жизненост на населените места съществено значение има естественото движение на населението. То е резултат от развитието на раждаемостта и смъртността на населението. Характеристиката на естественото движение на населението на Община Кула за периода 2010-2025 г. показва, че раждаемостта не би могла да компенсира повишената смъртност на населението. За анализирания период броят на родените лица в общината се движи в диапазона 14-26 д. годишно.

Броят на родените в разглеждания период естествено дава отражение и върху коефициента на раждаемост, който в отделните години от периода се движи в рамките от 4 до 8‰. Коефициентът на раждаемост в Община Кула (5.4‰) е под средния за областта през 2025 г. (7.9‰). Тенденцията се запазва и през 2025 г. година, като броя на родените е по-малък от този на починалите лица.

Естествен прираст на населението

Раждаемостта в общината се формира главно от родените деца в град Кула. В селата, където фертилните контингенти са ограничени или почти липсва население във фертилна възраст, тя е нулева или с единични раждания. Раждаемостта като цяло не може да осигури добри възможности за стабилно естествено възпроизводство на населението, тъй като по-негативно е влиянието на смъртността .

Смъртността е другият основен показател за естественото възпроизводство на населението в Община Кула. Аналогично на раждаемостта, която е в състояние на относително стациониране, смъртността също е с черти на стагнация с неголеми различия през отделните години на периода.

Анализът на статистическите данни показва, че за целия анализиран период в Община Кула броят на умрелите лица възлиза на 60-90 души годишно. Този брой е доста по-висок от броя на ражданията. Основната причина за по-високият брой на случаите на умирания се дължи на влошената възрастова структура на населението (застаряваща), което в комбинация със средната продължителност на живот води до по-висока смъртност.

Посочените данни дават основание да се отбележи, че възможностите за естественото възпроизводство на населението в Община Кула към момента са ограничени, т.е. липсват възможности за нарастване на броя на населението по естествен път. Тази констатация е валидна за всички населени места в общината, вкл. и за гр.Кула. Неблагоприятните тенденции в естественото възпроизводство, които са характерни не само за анализирания 10 годишен период, а за по-дълъг ретроспективен времеви период, се отчитат и при разработване на отделните варианти на демографската прогноза.

Основни изводи и тенденции в демографското развитие

Демографското развитие на общината е подобно на повечето общини, разположени в селските и планински райони на страната.

Броят на населението на общината е с тенденция на намаление, но с по-нисък интензитет през последните години.

Очертаните тенденции в естественото движение на населението бележат възпроизводство с отрицателен естествен прираст (което е характерно и за областта, СЗР и страната, но с по-нисък интензитет).

Налице е намаление на най-репродуктивната възрастова група на родилните контингенти (15-34 г.) (обща тенденция за страната и областта).

Наблюдава се тенденция на постепенно застаряване на населението на общината и в по-голяма степен на селата (характерна и за областта и страната).

Възпроизводството на трудоспособното население е по-неблагоприятно от средното ниво за областта и страната – 100 лица излизащи от трудоспособна възраст се заместват от 40 д. (средно за областта – 59 д., за страната – 62 д.).

Броят на лицата с висше и средно образование нараства, а намалява този на лицата с ниско образование. Образователното равнище е по-високо в общинския център – гр. Кула.

В етническата структура на населението основен етнос е българският, който обхваща 99% от населението според самоопределението му.

Икономически активно население

В категорията „икономически активно население“ попадат лицата във възрастовите групи над 15 години. В него се включват както заетите, така и безработните лица, т.е. работната сила в общината.

Основни изводи и тенденции на развитие на пазара на труда

Състоянието на пазара на труда е в пряка зависимост от социално-икономическото развитие на общината; Наетите лица в общината за периода 2010-2020 г. намаляват; Регистрираната безработицата се характеризира с динамика, като най-голямо е нейното ниво през 2010 г. Равнището на безработица за общината е по-ниско от средното за областта и страната.

Прогнозните разчети за възрастовата структура на населението за Община Кула се основават на хипотезата, че броят на населението в трите основни възрастови групи ще намалява, поради общото намаление на населението, но като относителен дял няма да настъпят съществени промени.

На територията на община Кула най-важно значение заемат предприятията в преработващата промишленост – главно в химическа (каучукова) промишленост. Водеща компания в общината е българо-холандско предприятие „РИС Ръбър България” АД, което произвежда каучукови изделия за износ. Има и няколко малки предприятия от типа “микро” (с персонал до 9 д.). Местните фирми в отрасъл „Строителство“ са предимно малки, насочени към извършване на ремонтни дейности, реконструкция и жилищно строителство.

Икономически активните лица в общината са 1751 души. Коефициентът на икономическа активност за община Кула е 41% (съотношение между икономически активните лица и населението на общината).

Вид застрояване

Съгласно категоризацията град Кула се определя като населено място от IV-ти функционален тип, селата Тополовец, Цар Петрово и Старопатица от VII -ти функционален тип, а селата Големаново, Извор махала, Полетковци, Коста Перчово и Чичил от VIII-ми функционален тип. Жилищният фонд на Община Кула се състои предимно от еднофамилни къщи в деветте населени места на общината и ограничен брой многофамилни жилищни сгради (блокове), разположени изцяло в общинския център – гр. Кула.

Структура на жилищните сгради според конструкцията

По вида на конструкцията, жилищният фонд към 2025 г. е представен в две категории – панелни и тухлени с бетонна плоча или с гредоред. Панелните жилища са 7 бр., изградени основно в град Кула. С друг вид конструкция са 16.0% от жилищните сгради в общината.

„Предвидени основи съгласно Наредба за реда за изготвяне и образеца на план-сметката за относимите разходи за извършване на дейностите по предоставяне на услугите, за които се заплаща таксата за битови отпадъци, и за начина на изчисляване размера на таксата при прилагане на основите, предвидени в Закона за местните данъци и такси (Наредбата), Приета с ПМС № 93 от 4.04.2024 г., обн., ДВ, бр. 31 от 9.04.2024 г.

Съгласно чл. 10 от Наредбата, количеството **битови отпадъци** е водеща основа за определяне на размера на **таксата** за **битови отпадъци**.

(2) Общинският съвет може да приеме основа или основи, различни от водещата, при условие че съществуват обективни обстоятелства, възпрепятстващи прилагането на водещата основа.

(3) Основите за определяне размера на **таксата** за **битови отпадъци**, които общинският съвет може да приеме, са:

1. за услугата по събиране и транспортиране на **битови отпадъци** до съоръжения и инсталации за тяхното третиране:

а) индивидуално определено количество **битови отпадъци** за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;

б) количество **битови отпадъци** за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на **битовите отпадъци** и честотата за тяхното транспортиране;

в) брой ползватели на услугата в имота;

2. за услугата по третиране на **битовите отпадъци** в съоръжения и инсталации:

а) индивидуално определено количество **битови отпадъци** за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;

б) количество **битови отпадъци** за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на **битовите отпадъци** и честотата за тяхното транспортиране;

в) брой ползватели на услугата в имота;

3. за услугата по поддържане на чистотата на територии за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината:

а) брой ползватели на услугата в имота;

б) разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот.

(4) Общинският съвет може да приеме различни основи за отделните населени места, за отделните зони в тях, за селищните образувания, за различните категории задължени лица и за отделните услуги, за които се заплаща **таксата** за **битови отпадъци**, като бъдат посочени изрично мотивите за различните основи. Формулите по чл. 11 – 12 и чл. 14 – 16 се прилагат съответно за отделните видове диференциация по изречение първо.

Изследване на възможните варианти за решение, съобразно местните специфики и условия.

1.Системи за измерване на теглото на отпадъците, описание, видове и технически характеристики, предимства и недостатъци;

За измерване на теглото на събраните отпадъци се предлагат системи за претегляне на отпадъците, които могат да бъдат инсталирани в самите контейнери или на автомобилите за сметосъбиране. Системите за претегляне на събраните отпадъци, които се инсталират на автомобилите за сметосъбиране могат да бъдат статични или динамични. При първия вариант измерващите устройства се монтират под каросерията и изискват временно спиране на повдигача, за да се определи теглото. Динамичните везни от друга страна, позволяват да се определи теглото на отпадъците без спиране на повдигача. В зависимост от конкретните нужди и двете решения позволяват точно измерване теглото на събраните отпадъци. Динамични системи за измерване на теглото на контейнери, инсталирани на сметосъбиращите автомобили, са най-популярното решение за директно определяне на теглото на отпадъците. Тази система позволява автоматично претегляне на контейнерите в движение, което гарантира, че процесът не забавя събирането на отпадъците. Обичайната практика е контейнерите да са снабдени с чип за идентификация, което позволява контейнерът да бъде автоматично разпознат и отчетеното количество отпадъци да бъде отнесено директно към даден потребител.

Системата за автоматично измерване на теглото обикновено записва бруто и тара тегло. Системите за претегляне са проектирани така, че да бъдат интегрирани в съществуващите повдигащи системи на сметосъбиращите автомобили. Основният компонент на динамичните везни датчик за натоварване с преобразувател (тензометричен датчик с преобразувател).

Динамичната система за претегляне работи с датчици с различни размери и компютър за претегляне, който обработва всички данни. Обикновено се монтират два датчика на раменете на повдигача, така че при разтоварване точката на контакт да е под контейнера. Датчика измерва натиска, упражняван върху него от товара по време на процеса на изпразване на контейнера. Когато контейнерът се повдигне, динамометричната клетка записва стойността на налягането и след това я преобразува в електрически сигнал. Този сигнал се предава на компютъра, който преобразува стойността на налягането в тегло на отпадъците.

- **Видове и технически характеристики**

Статични системи за измерване на теглото на контейнери

Везните за шаси се монтират между шасито и каросерията на сметосъбиращия автомобил и се използват например за изпразване на подземни контейнери, контейнери с 4 колела или при разтоварване на многокамерни сметосъбиращи автомобили за претегляне на отделни фракции.

Динамични (автоматични) системи за измерване на теглото на контейнери

Повечето производители предлагат различни динамометрични клетки, които да могат да бъдат монтирани на всички стандартни автомобили за сметосъбиране (със задно, странично или предно товарене или товарачи с кука).

Датчикът за тегло се монтира между повдигача и гребена и се свързва с компютъра за претегляне.

Резултатите от претеглянето се съхраняват в база данни и могат да се използват за различни цели, като например за фактуриране на клиентите, наблюдение на сепарирането на отпадъците или анализ на количеството отпадъци, събрани по всеки маршрут.

Системи за измерване в контейнерите за отпадъци

На пазара се предлагат контейнери с вградена електронна система за отчитане теглото на отпадъците. Контейнерите се отключват с карта или чип за идентификация на потребителя. Това позволява таксуване на картата на база теглото на отпадъците.

- **Предимства и недостатъци**

Предимства:

- точно фактуриране: получаване на надеждни данни за теглото на изхвърлените отпадъци от всеки потребител;
- оптимизиране на времето: не забавя процеса на събиране и претегляне на отпадъци.

Недостатъци:

- Инсталирането на електронна система за претегляне на борда на автомобила за сметосъбиране изисква време и текуща поддръжка;
- Измерващите устройства трябва да се калибрират периодично, в противен случай натрупват грешки;
- Липса на интернет връзка в някои части от територията на общината;
- Затруднен достъп на сметоизводните автомобили до някои имоти;
- Доставката и поддръжката на чиповете за маркиране на съдовете за битови отпадъци и електронното изграждане на системата изисква солиден финансов ресурс;

Към настоящия момент общината не разполага със свободен финансов ресурс за въвеждане на изцяло електронна система за измерване и отчитане на количествата образувани отпадъци от всяко домакинство, а и при въвеждането и, размера на таксата би се повишил драстично и би бил в разрес с изискването за социалната поносимост на таксата.

2.Събиране с чували, Описание на системата, Предимства и недостатъци;

Описание на системата

При тази система отпадъците се изхвърлят в чували, които се поставят в определен ден на улицата пред жилището или на площадка/помещение за събиране на отпадъци, ако такова е налично**.** За събиране на отпадъците могат да се използват пластмасови/биоразградими чували с вместимост от 10 до 120 литра. Обичайната практика е чувалите да бъдат в определен цвят и маркировка (баркод, QR код или RFID етикет). В зависимост от избраната система чувалите могат да се предоставят от операторите/общината или да бъдат закупени от оператори, търговската мрежа, вендинг машини или чрез други системи, внедрени от местните власти. Съществува вариант вместо чували, потребителите да закупуват етикети, които се залепват или завързват на чувалите за отпадъци. Събират се по график, като честотата на събиране може да варира от два пъти седмично до веднъж месечно. Честотата зависи и от избрания размер на чувалите. Събирането с пластмасови чували, които се изнасят по график директно на улицата, има редица недостатъци, основните от които са:

Предимство на тази системата е, че отпадъците се събират директно от домовете. Полупрозрачните чували позволяват по-лесна проверка дали отпадъците са правилно сортирани. Чувалите се събират ръчно и се изхвърлят в бункера на автомобила за сметосъбиране.

Недостатъците на тази ситема са:

- Чувалите могат да бъда разкъсани от улични кучета, котки и птици;
- Може да доведе до допълнително замърсяване, отделяне на неприятни миризми, поява на гризачи и визуален дискомфорт;
- Събиране по график и в ограничен интервал от време, предполага наличието на голям брой автомобили за събиране, които не могат да бъдат използвани ефективно.
- На територията на общината има множество имоти на граждани, които са сезонно пребиваващи – притежаващи наследствени имоти и граждани чието жилище не е основно и постоянния и настоящ адрес е в друго населено място. Оставяки чувалите си с битови отпадъци пред имота преди тръгване, а не в определения в графика ден за събиране на отпадъците, се създават предпоставки, чувалите да бъдат разкъсани от животни, отпадъците разпилени и замърсена околната среда.

3.Събиране с индивидуални контейнери с обем 80, 120, 240, 1100 литра

Описание на системата

Системата за събиране на битови отпадъци с индивидуални пластмасови контейнери с различен обем е проектирана с цел ефективно и удобно управление на отпадъците в домове и малки общности. Тя включва контейнери с капацитет от 80, 120, 240 и 1100 литра, които са подходящи за различни нужди и размери на домакинства. Използват се и метални контейнери с обем 110 л. При тази система всяка къща или сграда е снабдена със собствени контейнери, които обикновено се разполагат отвън или точно пред сградите и собственикът на къщата се грижи за тяхната чистота, правилното им разположение, както и следи за правилното изхвърляне на отпадъците в тях.

За районите с фамилни къщи контейнерите обикновено стоят в двора на съответния имот и се изнасят на тротоара или улицата в деня на събиране. В случай че не може да бъде осигурено помещение или площадка, контейнерите могат да бъдат поставени и пред самата сграда или в близост до нея. За поставяне на контейнерите могат да бъдат използвани и специално изработени външни конструкции. При използването на индивидуални съдове в многоетажни сгради трябва да бъде осигурено помещение с достъп до улицата или контейнерна площадка в близост до обслужваната сграда. Служителите по събирането придвижват контейнерите до автомобила за събиране, откъдето се разтоварват хидравлично.

Събиране на индивидуални контейнери

Два контейнера могат да се натоварват едновременно, независимо един от друг. Продължителността на товарене е около 40 сек за един контейнер или 50 сек за два контейнера по 120, 240 или 1100 л.

Възможни надстройки на контейнерите

- Система за механично или електронно заключване
- Система за идентификация с RFID чип/етикет, QR код, баркод
- Сензор за ниво на запълване
- Заграждение за контейнерите за биоотпадъци

Изисквания към местата за разполагане на контейнерите

Няма специфични изисквания за местата за съхранение на контейнерите. Препоръчва се контейнерите да се поставят в двора на сградите или площадка за съхранение на контейнерите в рамките на сградата. В деня на събиране контейнерите трябва да бъдат изнесени в близост до/на

улицата. Друг възможен вариант е да бъдат оборудвани със заключващ механизъм или поставянето им в заграждение за контейнери, което се заключва и до което има лесен достъп от служителите отговорни по събирането на отпадъците.

Изисквания към автомобилите за събиране

За събиране на индивидуалните контейнери е необходим автомобил със съоръжение за повдигане на отпадъците, с преден или страничен товарач, приспособление за повдигане на контейнери. Автомобилът следва да предоставя възможност за компактиране на отпадъците от хартия, картон и пластмаси. Честотата на събиране може да бъде 1/7; 1/14. Възможно е поставяне на маркировка за честотата на събиране върху контейнера.

Определяне на обема на отпадъците

Тази система е подходяща за модели за определяне на таксата на отпадъците на база на обема. При определяне на обема на отпадъците мерната единица е самият контейнер, като потребителите обикновено имат възможност да избират между различни по обем контейнери. Контейнерите може да се оборудват с номер, в зависимост от избраният модел за идентификация на контейнера.

- Осигуряването на оборудване и закупуване на нови контейнери и автомобили при системите за заплащане според обема е най-разпространеният метод за определяне на теглото на отпадъците на индивидуални контейнери с инсталирането на динамични системи за претегляне на автомобилите за сметосъбиране. Самите контейнери се оборудват със системи за идентификация (обикновено RFID чипове), които съдържат информация за потребителя. Това позволява данните от претеглянето да бъдат директно отчитани към съответния потребител. Динамичните везни измерват теглото на контейнера по време на разтоварването му, като отчитат теглото при вдигане и сваляне и записват нетното тегло на отпадъците, системата за идентификация разпознава чипа и записва теглото на отпадъците към сметката на съответния потребител. Доставката и поддръжката на чиповете за маркиране на съдовете за битови отпадъци и електронното изграждане на системата изисква солиден финансов ресурс, а затруднен достъп на сметоизводните автомобили до някои имоти и липсата на интернет връзка в някои части от територията на общината, към настоящия момент прави тази ситема трудно усъществима и неприложима.

Приложимост на системата за различните фракции отпадъци

Системата е подходяща за събиране на смесени и рециклируеми отпадъци (пластмасови опаковки, хартия) и биоотпадъци. Контейнерите за разделно събиране трябва да бъдат подходящо оцветени и маркирани. Възможно е поставяне в затворени кутии на контейнерите за биоотпадъци с цел ограничаване на неприятните миризми.

Приложимост на системата за различните зони

Използването на индивидуални контейнери с колела е най-разпространената система за събиране на отпадъците в районите с еднофамилни къщи и сгради до 3-4 етажа. Събирането в индивидуални съдове от тротоара се прилага в квартали с ниска до средна плътност, но може да се използва и в квартали с по-висока плътност с многоетажни сгради. В случай на многоетажни сгради, се препоръчва да се разполагат в двор или помещение за съхранение на съдовете.

Предимства и недостатъци

Предимства

● Широко разпространени в райони с ниско застрояване и къщи.

● Наличие на достатъчен брой производители и конкуренция.

● Налични в различни обеми, които се обслужват от стандартни автомобили за събиране на отпадъци. Същите автомобили могат да бъдат използвани за обслужване на контейнери с четири колела в други зони.

● Голямо удобство по отношение на събирането, тъй като отпадъците се събират директно от домовете.

● Лесно обвързване на обема/ теглото на отпадъците с домакинство.

● Изборът между различни по обем контейнери и честота на извозване дава на домакинствата директен стимул за намаляване на разходите чрез намаляване на отпадъците.

● Ниска цена.

● Лесни за преместване.

● Възможност за заключване на контейнерите с гравитационно заключване (контейнерът се отваря при накланяне за разтоварване).

● Възможност за организирането им в контейнерни площадки със заключване и обособяването им към конкретна сграда.

Недостатъци

● Потребителите трябва да изнасят контейнерите в определен интервал от време.

● По-високи оперативни разходи, в сравнение със системите за събиране с общи контейнери, поради по-малките обеми и по-дългото време за събиране.

● Неудобство по отношение на по-обемисти отпадъци.

5. Определяне на размер на частта от таксата за битови отпадъци според броя ползватели на услугата в имота.

При определяне на броя на ползвателите на услугата в имота и на територията на общината се взема предвид броят на всички лица, които използват имота, а именно:

● за граждани – собственици и/или лица с учредено вещно право на ползване, и/или наематели, и/или лица с настоящ адрес в недвижимия имот, и/или обитатели по смисъла на § 1, т. 5 от допълнителните разпоредби на Закона за управление на етажната собственост, и/или лица, които пребивават в имота на друго основание; в случай че лицето няма настоящ адрес, се взема предвид постоянният му адрес;

● за предприятия – собственици и/или лица с учредено вещно право на ползване, и/или концесионери, и/или наематели, и/или лица, на които имотите са предоставени за управление, и/или заети и наети от предприятията лица, и/или лица, които пребивават в имота на друго основание.

Годишният размер на частта от таксата за битови отпадъци за задълженото лице според броя ползватели в имота за всяка от услугите по чл. 5, ал. 2 от *Наредба за реда за изготвяне и образеца на план-сметката за относимите разходи за извършване на дейностите по предоставяне на услугите, за които се заплаща таксата за битови отпадъци, и за начина на изчисляване размера на таксата при прилагане на основите, предвидени в Закона за местните данъци и такси* се определя, като размерът на таксата по чл. 15, ал. 1 се разпредели към задължените за имота лица в зависимост от притежаваните от тях идеални части. Необходимата информация за броя на ползвателите на услугата, както и всяка тяхна промяна, във всеки имот се събира служебно и/или чрез подаване на

декларация по ред, определен в наредбата по чл. 9 от Закона за местните данъци и такси. При изчисляване размера на таксата за битови отпадъци се взема предвид и допълнителното диференциране при основа "брой ползватели на услугата в имота" съобразно населените места в общината и отделните зони в тях, вида на имота, неговото предназначение и вида на извършваната в имота икономическа дейност, в случай че такова диференциране е прието от общинския съвет, като формулите се прилагат съответно според вида на приетата диференциация.

Прилагането на основата за количество битови отпадъци определено съобразно броя ползватели на услугата в дадения имот има предимства и недостатъци:

Предимства: Определянето на размера на таксата за битови отпадъци според броя ползватели на услугата в имота има няколко ключови предимства, които могат да бъдат разгледани в контекста на принципа "Замърсителя плаща" и по-справедливото заплащане за услугата:

● Принцип "Замърсителя плаща"

Този принцип гласи, че замърсителят трябва да поеме разходите за справяне със замърсяването, което причинява. Прилагането на таксата на база броя ползватели на услугата в имота директно свързва количеството отпадъци, генерирани от домакинството, с размера на таксата. Това насърчава по-отговорно поведение и намаляване на отпадъците, тъй като жителите ще бъдат мотивирани да намалят своето въздействие върху околната среда.

● По-справедливо заплащане

Таксуването на база броя ползватели на услугата в имота гарантира, че всяко домакинство плаща пропорционално на количеството отпадъци, което генерира.

● Икономическа ефективност

Таксуването на база броя ползватели на услугата в имота може да доведе до по-точно прогнозиране на приходите и разходите за общината. Това позволява по-добро планиране и управление на бюджета, свързан с отпадъците.

Недостатъци:

● Изчисляването на таксата на база брой ползватели изисква постоянен мониторинг и актуализация на данните за броя на ползвателите във всеки имот. Това включва административни разходи за поддържане на точни регистри и проверки на място. В малка община като Кула тези разходи могат да бъдат значителни спрямо бюджета.

● На територията на общината има множество имоти на граждани, които са сезонно пребиваващи – притежаващи наследствени имоти и граждани чието жилище не е основно и постоянния и настоящ адрес е в друго населено място, което би възпрепятствало точното определяне на броя на ползвателите и точно прогнозиране на приходите и разходите за общината.

● Наличието на множество туристически обекти регистрирани като къщи за гости, където собствениците отдават част или цялата къща за временно пребиваване на туристи.

Извод: Община Кула има малко постоянно население, има сезонно пребиваващи жители, които притежават наследствени имоти или имат втори дом, както и обекти регистрирани като къщи за гости, където собствениците отдават част или цялата къща за временно пребиваване на туристи и/или сезонни работници. Това означава, че през различните сезони броят на хората, които генерират отпадъци, варира. Използването на броя ползватели на услугата в имота като основа за определяне на таксата би било трудно за администриране поради тази сезонност и притока на туристи.

6. Възможности за приемане на различни основи за отделните населени места, за отделните зони в тях, за селищните образувания, за различните категории задължени лица и за отделните услуги и съответно за одобряването на деференциран размер на ТБО, съгласно предвидените в ЗМДТ и Наредбата на МС за план-сметката правомощия на Общински съвет.

Съгласно категоризацията град Кула се определя като населено място от IV-ти функционален тип. Както в общинския център така и в останалите 8 населени места на територията на общината преобладава малоетажният тип жилищно застрояване – едно и двуфамилни къщи.

За целите на анализа град Кула и селата не е необходимо да бъдат разделени на зони, тъй като принадлежат към населени места от IV група – населени места от 0 до 3 000 жители и населението както в града така и в селата обитава предимно еднофамилни къщи.

Събирането на отпадъци в малките населени места с фамилни къщи има общи характеристики с това в градските зони с ниско застрояване. Допълнително, следните фактори следва да бъдат отчетени:

- Наличие на малки населени места с население под 100 жители;
- До много имоти в селата не може да бъде осигурен достъп на автомобил за събиране;
- В селата достъпът е силно затруднен през зимните месеци.
- В някои села са налице голям брой имоти, които са изоставени, не се използват постоянно или се използват само сезонно.
- Количеството образувани битови отпадъци (с изключение на градинските), като цяло е по-ниско в сравнение с градовете.
- Много от домакинствата отглеждат домашни птици и животни, което значително намалява количествата изхвърляни хранителни и градински отпадъци и има ефект подобен на домашното компостиране.

Тези фактори, в редица случай ограничават възможните технически решения, които са приложими в градска среда. Например, няма да бъде икономически обосновано предоставянето на възможност за различна честота на събиране на отпадъците за домакинствата в едно малко населено място. Препоръчаната системата за събиране в малките населени места за имотите, където има осигурен достъп на автомобил за събиране се основава на индивидуални съдове за смесени отпадъци:

- Пластмасови контейнери с две колела, които да бъдат използвани като индивидуални съдове за събиране на смесени отпадъци.
- Задължително прилагане на домашно компостиране. Наличието на дворове в зоните с фамилни къщи, предполага значително количество на образуваните градински отпадъци. В тези зони се препоръчва въвеждане на изискване за задължително прилагане на домашно компостиране. Отглеждането на домашни птици следва да бъде приравнено на прилагане на домашно компостиране.
- Пластмасови контейнери с две колела или пластмасови чували за разделно събиране на отпадъците от опаковки от хартия и картон, пластмаса и метали. В по-малките населени места, където предоставянето на съдове или чували за разделно събиране не е обосновано, могат да бъдат използвани и общи съдове за разделно събиране или периодични кампании за предаване на отпадъци
- Прилагането на такса битови отпадъци в зависимост от обема на използваните съдове предполага домакинствата да имат възможност да заявят промяна в броя и/или обема на използваните

съдове. По този начин, домакинството има възможност да избере оптималния обем на извозване на нужните му съдове, което е стимул да намали образуваните отпадъци и да събира отпадъците разделно, като по този начин намали дължимите такси.

- За малките населени места (селата), където не може да бъде осигурен достъп на автомобил за събиране, предлагаме отпадъците да бъдат изхвърляни в общи съдове, като разходите за обслужване на един съд да бъдат разпределени пропорционално на броя имоти/партиди в района. Възможно е и използване на общ контейнер с голям обем, който се обслужва от автомобил с компактиране.

В таблицата по-долу са описани характеристиките на системите за събиране, които са най-подходящи за тези населени мета.

Малки населени места с фамилни къщи – събиране с индивидуални съдове за смесени отпадъци и био-отпадъци, като на сградите в режим на етажна собственост се предоставят контейнери с вместимост 1100 л. В селата на общината са разположени също контейнери с вместимост 1100 л, тъй като много имоти не се обитават, има тясни улици, в които сметосъбиращия автомобил не може да преминава.

Вид на контейнерите	**Налични изработени от метал или пластмаса**
Технически характеристики на контейнерите	Най-често използвани обеми: 120 л., 240 л. и 1100 л. Изработени от полиетилен с висока плътност (HDPE) Налични метални кофи с обем 110 л., пластмасови кофи с обем 120 л. и контейнери с обем 1100 л. (приложими само за смесени битови отпадъци) Стандарти - EN 840-1/5/6, DIN 30 740; UNI 9260; DIN EN 840-2; DIN EN 840-5; DI EN840 Оборудвани с колела и подвижен капак Възможност за оборудване със заключващ механизъм Възможност за поставяне на система за идентификация с RFID чип/етикет, QR код, баркод
Цена на контейнерите	110 л.: 60 – 70 евро /брой (метален) 120 л.: 25 – 45 евро /брой (пластмаса) 1100 .: 185 – 225 евро/брой (пластмаса) Посочените цени са без ДДС.
Разположение на контейнерите	Могат да се разполагат: • в двора на сградите като се изнасят на тротоара или на улицата в деня на събиране • на тротоара пред сградата
Приспособимост	Броят и размера на контейнерите за съответната фракция следва да бъде съобразен с количествата на отпадъците (броя жители в домакинство)
Честота на събиране на отпадъците	• Най-често контейнерите за смесени битови отпадъци се събират веднъж седмично или веднъж на две седмици. При домашно компостиране или разделно събиране на био-отпадъците е възможно смесените отпадъци да бъдат събирани веднъж месечно • Био-отпадъците се събират веднъж седмично (където е приложимо).

	• Не се предоставят съдове за разделно събиране за домакинствата, които компостират отпадъците на място или отглеждат домашни птици
Време за обслужване на контейнерите	• Продължителността на товарене е около 25 – 40 сек за един контейнер. • Повечето автомобили за събиране позволяват едновременно обслужване на два контейнера.
Определяне на броя на необходимите съдове	• Контейнерите се предоставят на всяка къща/имот • Броят и обема на необходимите контейнери, за всяка отделна фракция, се определя според броя на живущите в съответния имот и респективно количеството отпадъци, които трябва да бъдат събрани и приетата честота на обслужване на • Обемът/броят на разположените съдове следва да предвижда резерв отчитащ степента на запълване и колебанията в количествата образувани отпадъци • Броят на контейнерите за биоразградими зависи и от броя на домакинствата, декларирали, че ще извършват домашно компостиране. • Там където вече има предоставени индивидуални съдове те могат да бъдат използвани.
Предимства	Широко разпространени в райони с ниско застрояване и къщи Сравнително ниска цена на кофите и контейнерите Наличие на достатъчен брой производители и конкуренция Налични в различни обеми, които се обслужват от стандартни автомобили за събиране на отпадъци. Същите автомобили могат да бъдат използвани за обслужване на контейнери с четири колела в други зони. Голямо удобство по отношение на събирането, тъй като отпадъците се събират директно от домовете Лесно обвързване на обема/ теглото на отпадъците с отделното домакинство Възможност за заключване на контейнерите с гравитационно заключване (контейнерът се отваря при накланяне за разтоварване) Възможност за организирането им в контейнерни площадки със заключване и обособяването им към конкретна сграда
Недостатъци	Потребителите предимно в селата трябва да изнасят отпадъците си до контейнерите, разположени на улицата По-високи оперативни разходи, в сравнение със системите за събиране с общи контейнери, поради по-малките обеми и по-дългото време за събиране Неудобство по отношение на по-обемисти отпадъци
Изискване към автомобилите за извозване	 Контейнерите за събиране на смесени отпадъци и отпадъци от хартия и картон, пластмаси и метали се обслужват от специализирани автомобили за събиране с компактиране, задно товарене и приспособление за повдигане на кофи и/или контейнери. Подходящ капацитет на надстройката на автомобила: 10 м3 – 18 м3, и повече. По принцип се използват по-малки автомобили в сравнение с контейнерите с четири колела. Контейнерите за събиране на био-отпадъци се събират от по-малки автомобили с обем 8 м3 – 12 м3, без компактиране. Автомобилите могат да бъдат със задно или странично товарене.

	Желателно е автомобилите да бъдат оборудвани с устройства за идентификация на контейнерите Възможност за поставяне на устройство за претегляне на контейнерите
Цена на автомобил за извозване	Цената на автомобил за събиране на смесени отпадъци варира от 90 000 до 180 000 евро в зависимост от производителя, обема/полезен товар на автомобила и нивото на оборудване Цената на автомобил за събиране на био-отпадъци с обем 8 м3 – 12 м3 е приблизително 80 000 – 120 000 евро.
Рискове	Увеличаване на незаконните сметища извън населеното място Избор на най-малък по обем контейнер и изхвърляне на надвишаващото количество отпадъци на нерегламенитрани места Запълване на контейнерите за смесени отпадъци (където има общи контейнери за разделно събиране или други общи контейнери без заключване), както и оставяне на чували с отпадъци до общите контейнери Риск от кражби при липса на идентификация на контейнерите
Други изисквания	Системата за събиране с индивидуални контейнери позволява определяне на такса битови отпадъци в зависимост от обема на използваните съдове При определяне на такса битови отпадъци в зависимост от количеството е необходимо контейнерите да бъдат оборудвани с чипове за идентификация, автомобилите за събиране трябва да са снабдени с устройство за претегляне, а контейнерите - с чипове за идентификация. Осигуряване на такова оборудване е препоръчително при закупуване на нови контейнери и автомобили При наличие сгради в режим на етажна собсвеност в зоната с ниско застрояване е възможни използване и на евро-контейнери с четири колела с обем 770, 880 или 1100 литра за събиране на смесени битови отпадъци и отпадъци от опаковки, които могат да бъдат обслужвани от същите автомобили. Тези контейнери трябва да бъдат заключени или поставени в надстройка/площадка с контрол на достъпа, за да се избегне изхвърлянето на отпадъци от лица, които не живеят в съответната сграда За малки населени места и части от населените места, където не може да бъде осигурен достъп на автомобила за събиране, отпадъците се събират в общи съдове с обем 1100 литра.

Предимства на предложената основа:

● Стимули за ефективно управление на отпадъците

Когато жителите знаят, че ще платят само за отпадъците, които генерират, те са по-склонни да рециклират и компостират, както и да намалят общото количество отпадъци. Това води до по-ефективно управление на ресурсите и намаляване на разходите за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците.

● Прозрачност и отчетност

Тази система е по-прозрачна, тъй като ясно показва връзката между количеството отпадъци и размера на таксата. Жителите могат лесно да видят как техните действия влияят на разходите им и това повишава тяхната ангажираност към устойчиво управление на отпадъците.

● Икономическа ефективност

Таксуването на база броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на отпадъците, може да доведе до по-точно прогнозиране на приходите и разходите за общината. Това позволява по-добро планиране и управление на бюджета, свързан с отпадъците.

● Социална справедливост

Тази система може да бъде по-справедлива за социално уязвими групи, които живеят в по-малки жилища и генерират по-малко отпадъци. Те няма да бъдат натоварени с високи такси и ще отразява реалното им потребление, а по-големите домакинства имат възможност да заявят по-голям брой съдове за битови отпадъци. Това означава, че домакинствата, които произвеждат по-малко отпадъци, ще плащат по-малко.

Заключение:

Определянето на размера на таксата за битови отпадъци според броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на отпадъците, предлага множество предимства, включително по-справедливо заплащане, стимули за ефективно управление на отпадъците, прозрачност и икономическа ефективност. Тази система е в съответствие с принципа "Замърсителя плаща" и насърчава по-отговорно поведение сред жителите.

Сравнителен анализ на системите

Система / Основа	Предимства	Недостатъци	Пригодност за Кула
Измерване на тегло (кантари, чипове)	- Най-точна връзка отпадък – такса; - Стимулира намаляване на отпадъци; - Справедливост.	- Висока инвестиция; - Нужда от интернет и софтуер; - Скъпа поддръжка.	Непрактично засега
Събиране с чували	- Гъвкавост по обем; - Лесен визуален контрол; - Подходящо за малки количества.	- Риск от разкъсване от животни; - Миризми и замърсяване на околната среда; - Зависимост от график;	Неприемлива
Основа: брой ползватели	- Справедлива връзка с принципа „замърсителят плаща“; - Икономическа предвидимост.	- Трудно администриране; - Проблеми при установяване точния брой на сезонно пребиваващи жители притежаващи наследствени имоти и граждани чието жилище не е основно и постоянния и настоящ адрес е в друго населено място; - Нужда от контрол.	Неприемлива
Основа: брой и вместимост на съдове за имота	- Справедлива връзка с принципа „замърсителят плаща“; - Най-широко разпространен модел в ЕС; - По-лесна администрация; - Стимулира разделно събиране; - Социална справедливост. - Гъвкави размери; - Стимулира намаляване на отпадъците; - Масова практика; - Възможност за чипове.	- Повече време за обслужване; - Нужда от дисциплина (изнесени контейнери); - Обемисти отпадъци извън системата. - Риск от локални замърсявания; - Нужда от контрол.	✓ Най-подходящо решение

7. Предложение за нова основа:

Новата основа за такса битови отпадъци да бъде базирана на количеството генерирани битови отпадъци за имота, определена съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събирането им и честотата за тяхното транспортиране, като се вземат предвид следните фактори:

- **Индивидуални съдове за смесени отпадъци както следва**:
  - За жилищните имоти на физически или юридически лица – индивидуален съд за смесени отпадъци с вместимост 120 л. (кофа);
  - За нежилищните имоти на физически или юридически лица - индивидуален съд за смесени отпадъци с вместимост 1100 л. (пластмасов контейнер) или индивидуален съд за смесени отпадъци с вместимост 120 л (кофа);
  - За категоризираните туристически обекти:
  1. До 10 стаи – един индивидуален съд за смесени отпадъци с вместимост 1100 л;
  2. От 11 до 20 стаи – два индивидуални съда за смесени отпадъци с вместимост 1100 л;

- **Домашно компостиране**: Прилагане на домашно компостиране в зоните с фамилни къщи, където наличието на дворове предполага значително количество градински отпадъци.

- **Разделно събиране на био-отпадъци**: Включване на съдове за разделно събиране на био-отпадъци за домакинствата в гр.Кула

- **Общи съдове за малките населени места (селата)**: За малките населени места или за населени места без достъп на автомобил за събиране, отпадъците ще бъдат изхвърляни в общи съдове (контейнери с вместимост 1100 л), като разходите за обслужване ще бъдат разпределени пропорционално на броя на имотите/партидите в района.

Обобщение:

Таксата „битови отпадъци“ е икономически инструмент, който трябва да материализира прилагането на принципа „замърсителят плаща“ по отношение на домакинствата и юридическите лица, генериращи битови отпадъци. Понастоящем обаче, тя се определя като промил върху данъчната/отчетната стойност на имотите и не е обвързана с количеството на генерираните от лицата отпадъци, по този начин бизнесът заплаща в пъти повече на 1 тон генериран отпадък спрямо населението т.е. такса битови отпадъци понастоящем не изпълнява ролята си на икономически инструмент.

От направения анализ на съществуващото състояние по управление на отпадъците на територията на общината и спецификата на района може да се направят следните изводи:

- Община Кула има малко постоянно население, има сезонно пребиваващи жители, които притежават наследствени имоти или имат втори дом, както и обекти регистрирани като къщи за гости, където собствениците отдават част или цялата къща за временно пребиваване на хора. Това означава, че през различните сезони броят на хората, които генерират отпадъци, варира. Използването на броя ползватели на услугата в имота като основа за определяне на таксата би било трудно за администриране, поради тази сезонност и притока на хора, които пребивават в града за кратко време.

- Наличието на имоти на граждани, които са сезонно пребиваващи – притежаващи наследствени имоти и граждани чието жилище не е основно и постоянния и настоящ адрес е в друго населено място,

оставяки чувалите си с битови отпадъци пред имота преди тръгване, а не в определения в графика ден за събиране на отпадъците, създават предпоставки, чувалите да бъдат разкъсани от животни, отпадъците разпилени и замърсена околната среда, по тази причина основата за изчисляване размер на частта от таксата за битови отпадъци според индивидуално определеното количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост е неприемлива.

- Осигуряването на оборудване и закупуване на нови контейнери и автомобили при системите за заплащане според теглото на отпадъците в индивидуални контейнери с инсталирането на динамични системи за претегляне на автомобилите за сметосъбиране и оборудване на самите контейнери със системи за идентификация, които съдържат информация за потребителя, поддръжката на чиповете за маркиране на съдовете за битови отпадъци и електронното изграждане на системата изисква солиден финансов ресурс, а затруднен достъп на сметосъбиращите автомобили до някои имоти и липсата на интернет връзка в някои части от територията на общината, към настоящия момент прави тази система трудно осъществима и неприложима. Към настоящия момент общината не разполага със свободен финансов ресурс за въвеждане на изцяло електронна система за измерване и отчитане на количествата образувани отпадъци от всяко домакинство, а и при въвеждането и, размера на таксата би се повишил драстично и би бил в разрез с изискването за социалната поносимост на таксата.

- Поставянето на индивидуални съдове за събиране на отпадъци е механизъм, чрез който определянето на таксата на база количеството може да бъде практически организирано и напълно да съответства на нормите на ЗМДТ. Идеята на предложения модел е не само таксата за битовите отпадъци да се определя от генерираното количество отпадъци, но и да се направи връзката между услугите по събиране и транспортиране на отпадъците и индивидуалното количество в посока намаляване на разходите за услугите по събиране и транспортиране.

- Предложената нова основа за изчисляване размера на частта от такса битови отпадъци за имота, базирана на количеството генерирани отпадъци според броя и вместимостта на необходимите съдове за събирането им и честотата за тяхното транспортиране е по-справедлива и ефективна. Тя стимулира разделното събиране и домашното компостиране, като същевременно осигурява гъвкавост и адаптивност към специфичните нужди на различните части от населените места в Община Кула. Новата система осигурява по-голяма прозрачност и отчетност в процеса на определяне на таксите за битови отпадъци, което е важно за доверието на гражданите към местната власт.

В обобщение, предложената система за определяне на размера на частта от таксата за битови отпадъци в Община Кула, според количеството битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събирането им и честотата за тяхното транспортиране е справедлива, ефективна и устойчива. Тя насърчава по-добро управление на отпадъците, намалява разходите за домакинствата и подобрява качеството на живот в общината. Препоръчва се приемането на тази нова основа с цел подобряване на управлението на отпадъците и намаляване на негативното въздействие на отпадъците върху околната среда.